

Camilla Dreef
ecoloog

Pleisterende vogels op
Marker Wadden 2024-2025:
resultaten maandelijkse tellingen
pleisteraars, slaapplaatsen en
samenvatting broedvogels

DEFINITIEF juni 2026

Alle foto's in dit rapport, inclusief op de kaft, zijn gemaakt door Camilla Dreef in de periode juli 2024 en juni 2025, tenzij anders vermeld.

Dit rapport is opgesteld in opdracht van Natuurmonumenten.

C. Dreef & J. van der Winden 2025. Pleisterende vogels op Marker Wadden 2024-2025: resultaten maandelijkse tellingen pleisteraars, slaappleaatsen en samenvatting broedvogels. Rapport 2025-02, Camilla Dreef, Amsterdam.

LOWLAND ECOLOGY NETWORK

Bij het Lowland Ecology Network zijn freelancers aangesloten die zich richten op ecologisch onderzoek, advies en communicatie. De nadruk ligt op natuurbescherming van wetlands in binnen- en buitenland. Elke deelnemer heeft een specifieke expertise en kan snel allianties sluiten en daarmee complexe vraagstukken oplossen. Buiten ons netwerk hebben we goede contacten voor overige specialismen, zoals fotografie/film, design en natuurwetgeving.

Pleisterende vogels op Marker
Wadden 2024-2025:
resultaten maandelijkse tellingen
pleisteraars, slaapplaatsen en
samenvatting broedvogels

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	2
2. Onderzoeksgebied en werkwijze	3
2.1. Onderzoeksgebied	3
2.2. Werkwijze	7
3. Pleisteraars op Marker Wadden (2024-2025)	9
3.1. Watervogels en roofvogels op Marker Wadden	9
3.2. Tellingen van vogels op slaapplaatsen	13
3.3. Tellingen vanaf vaste punten	14
3.4. Belang van Marker Wadden voor pleisteraars	14
4. Broedvogels op Marker Wadden (2025)	18
5. Samenvatting	19
6. Dankwoord	20
7. Literatuur	21
Bijlage 1: teldata	22

1. Inleiding

Met de creatie van Marker Wadden in het Markermeer in 2017 is een zeer waardevol vogelgebied ontstaan. Er broeden en pleisteren vogels in aantallen die van nationaal en internationaal belang zijn (van der Winden *et al.* 2023). Vanaf het begin volgt Natuurmonumenten de vogelontwikkeling (broedvogels en pleisteraars) met behulp van vrijwilligers. Sinds het broedseizoen van 2020 coördineert en rapporteert Lowland Ecology Network de tellingen. Deze rapportages zijn beschikbaar op: lowland-ecology.network.

In voorgaande rapportages werden de resultaten van de broedvogel- en de watervogeltellingen (pleisteraars) gebundeld in één rapportage. Onderhavige rapportage bevat de resultaten van de monitoring van pleisteraars in de periode juli 2024 tot en met juni 2025 en een samenvatting van de broedvogeltellingen in 2025 (Dreef et al. 2025).

Uitzicht vanaf kijktoren de Steltlopers op het bezoekerseiland.

2. Onderzoeksgebied en werkwijze

2.1. Onderzoeksgebied

Marker Wadden is een eilandengroep in het noordoosten van het Markermeer en bestaat uit verschillende compartimenten gemaakt van materiaal uit het Markermeer (Fig. 2.1). De compartimenten zijn omringd door zanddijken die grotendeels opgevuld zijn met slib. In totaal gaat het om ruim 1.000 ha boven en onder water binnen de archipel, dus exclusief putten en geulen waar slib is gewonnen. Grofweg zijn de eilanden in drie fases van aanleg op te delen (Fig. 2.1):

- Bezoekerseiland (voorheen hoofdeiland genoemd): start aanleg in 2016 opgeleverd in 2018. Dit eiland is toegankelijk voor publiek.
- Natuureilanden (C1 en D1 t/m D5): start aanleg in 2017 opgeleverd in 2019. Dit is een rustgebied voor vogels en is gescheiden van het bezoekerseiland door een geul.
- Natuureilanden (E1 t/m E3): start aanleg in 2021 opgeleverd in 2022. Dit is een rustgebied voor vogels.

Het bezoekerseiland is toegankelijk voor publiek. In de haven kunnen boten aanmeren en op het eiland kan je wandelen, behalve rondom de dijk van B6 en delen van de stranden die in het broedseizoen worden afgesloten in verband met broedvogels. Tevens functioneert B6 op deze manier als rustgebied voor watervogels. De natuureilanden zijn niet vrij toegankelijk, wel komen er mensen voor onderzoek en beheer. Daarnaast zijn er frequent illegale recreanten.

Marker Wadden bestaat uit twee SNL-beheertypen, namelijk rivier en moeraslandschap (N01.03) en open duin (N08.02). Verschillen in timing van aanleg, maar ook in de vorm, schaal en bodemtypen zorgen voor variatie in het aanbod aan biotooptypen. Door water- en winddynamiek, beheer, herstelwerk en successie van vegetatie verandert dit aanbod binnen en tussen jaren. De gebiedsontwikkeling is voor de eerste jaren gedetailleerd beschreven in het KIMA-synthese rapport (De Rijk en Löffler 2022). Hieronder een globaal overzicht van de gebiedsontwikkeling sinds de aanleg.

- In de eerste jaren bestond Marker Wadden uit pionierbiotopen, namelijk zandige dijken en open slikvlaktes en daarnaast delen met open water. In 2017 en 2018 waren moerasvegetaties nog nauwelijks tot ontwikkeling gekomen.

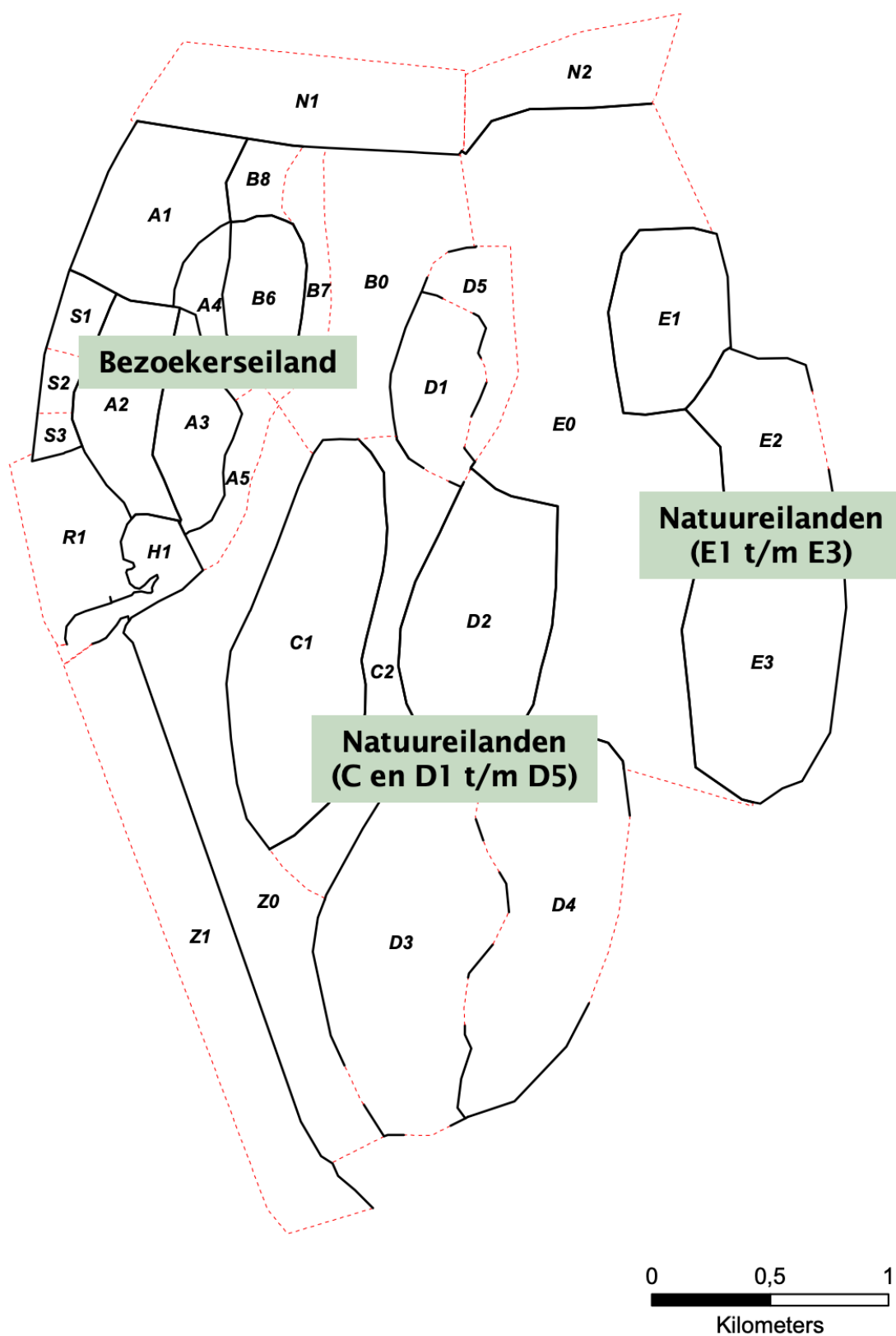
- Vanaf het voorjaar van 2019 namen de moerasvegetaties in omvang toe. De vegetatieontwikkeling was in eerst aangelegde compartimenten (bezoekerseiland) al meer op gang gekomen dan in de nieuwe compartimenten (natuureilanden).
- In de eerste jaren waren er naast de zandige dijken ook kale bodems aanwezig binnen de compartimenten, namelijk op de plekken waar het slib werd ingespoten. Hier ontstonden kleilagen met veel schelpen. Vanaf 2020 nam het oppervlak van kale bodems binnen de compartimenten af doordat ze begroeid raakten. Alleen de zandige dijken rondom de compartimenten zijn anno 2025 nog grotendeels onbegroeid.
- In de winter van 2020/2021 werden de meeste zanddijken op verschillende plekken doorgestoken, waardoor alle compartimenten in verbinding kwamen met het Markermeer en zodoende windgetij vrij spel kreeg. Alleen het compartiment C1 bleef afgesloten, hier werd het waterpeil gereguleerd door Natuurmonumenten met een pomp. Ook S1 t/m S3 bleven afgesloten van het Markermeer.
- Na de winter 2020/2021 waren er geen grote werkzaamheden meer op het bezoekerseiland en de natuureilanden. Wel werden er nieuwe eilanden aangelegd (E1 t/m E3).
- Door de schaal en variatie in aanleg en beheer was er gedurende het broedseizoen van 2022 nog steeds een ruim aanbod aan kale bodems aanwezig, hoewel het oppervlak afnam. Op het bezoekerseiland zorgde Natuurmonumenten voor kale bodems door op diverse plekken vegetatie te verwijderen, bodem af te graven en schelpen te storten. Ook werden enkele dijken hersteld op de natuureilanden, waardoor er lokaal weer onbegroeide zandbodems aanwezig waren. Op de nieuwe E-eilanden waren ook volop kale bodems.
- De slibcompartimenten raakten ondertussen steeds meer begroeid met pioniermoerasvegetaties. Moerasandijvie, goudzuring, harig wilgenroosje en zulte zijn de dominante plantensoorten op de natte delen. Op de droge dijken zijn reukeloze kamille en fijnstraal spec. zeer talrijk. De meeste helofyten, zoals riet en lisdodde, groeien op het bezoekerseiland. Het riet groeit hier vooral op droge delen of in het water als het is uitgerasterd tegen vraat door herbivoren.
- Vanaf 2019 nam het oppervlak waterplanten flink toe.

- Vanaf 2022 nam het aanbod aan slikvlaktes en -randen steeds meer af door een combinatie van inklinking van het slib, successie en een hoog waterpeil door een extra hoog peil van het Markermeer. Ook zorgt het hoge waterpeil voor versnelde afslag tijdens stormen.
- In 2022 werd er nog gegraven en opgespoten op de laatste drie natuureilanden (E1 t/m E3). E1 is opgevuld met slib en afgesloten van het Markermeer. E2 en E3 staan in open verbinding met het Markermeer en zijn niet met slib gevuld. In het voorjaar van 2023 waren alle grootschalige werkzaamheden op Marker Wadden klaar.
- In 2024 stonden de meeste compartimenten permanent in verbinding met het Markermeer, behalve compartiment C1, E1 en S1 t/m S3. Hierdoor staat het waterpeil in de meeste compartimenten onder invloed van het peil van het Markermeer, waardoor er steeds meer water is en minder slik. In C1, E1 en S1 t/m S3 wordt het peil bepaald door regenval en verdamping. C1 en E1 staan in 2025 ook geregeld in verbinding met het Markermeer, doordat de ringdijken zijn beschadigd.

Duizenden spreeuwen slapen in een wilgenbosje in één van de compartimenten op het bezoekerseiland.

Figuur 2.1 Overzicht van de verschillende telgebieden en toponiemen op Marker Wadden.

2.2. Werkwijze

Sinds 2017 is er een telprogramma opgezet voor vogels op Marker Wadden. In 2020 is dit verder aangevuld en verbeterd. De werkwijze sluit aan op landelijke monitoringprogramma's van Sovon Vogelonderzoek Nederland, maar heeft enkele extra accenten. Lees voor het complete monitoringsprogramma het rapport Dreef & van der Winden (2020).

Gedurende dit monitoringsseizoen (juli 2024 t/m juni 2025) konden we elke maand tellen en waren ook alle eilanden bereikbaar. Ook alle telpunten werden bezocht op een enkele keer na, wanneer er grote aantallen watervogels in de buurt zaten, die we niet wilden verstoren met de boot. In februari 2025 konden we ook een slaapplaatstelling organiseren en in de nazomer van 2025 werden sterns en spreeuwen op hun slaapplaats geteld. In Bijlage 1 staan alle teldata.

Watervogeltelling

We telden maandelijks integraal de watervogels. In de regel op de vrijdag voorafgaand aan het telweekend van de landelijke watervogeltelling (coördinatie Sovon). We weken daar van af als het weer of beschikbaarheid van tellers daar aanleiding toe gaf. Tijdens deze bezoeken telden we alle water- en roofvogels. We registreren de aantallen vogels per telgebied en in de directe omgeving van Marker Wadden op het Markermeer. Alleen de telling op Marker Wadden zelf is meegenomen in deze rapportage. De tellers hielden zelf rekening met mogelijke dubbeltellingen van groepen vogels. Extra notities over opvliegen of landen van groepen in combinatie met vliegrichtingen en kleden van roofvogels, werden na de telling gebruikt om de gegevens samen te voegen en te corrigeren. In de broedperiode werden vogels in kolonies van afstand globaal geschat. De compartimenten raken in de loop der jaren steeds meer begroeid, waardoor het lastig is om alles te overzien. Zo worden soorten die zich in de vegetatie ophouden, zoals watersnip, zeker onderschat. Dergelijke soorten zijn dan ook in de punttellingen opgenomen, zodat er gestandaardiseerd gemonitord wordt.

Punttellingen

Op 20 locaties telden we maandelijks, gedurende vijf minuten, een selectie aan vogelsoorten die binding hebben met het gebied. Dit betreft zogenaamde punttellingen met ongelimiteerde afstand (Blondel *et al.* 1981). Zowel op het bezoekerseiland als de natuureilanden (C1 en D1 t/m D5) zijn tien telpunten gekozen. Die locaties zijn verdeeld over de aanwezige huidige en potentieel toekomstige habitattypen (zoals bos en moeras) en liggen, zo veel mogelijk, ver genoeg van elkaar om vogels niet dubbel te tellen. We tellen uitsluitend vogelsoorten die tijdens de watervogeltelling niet integraal geteld (kunnen) worden zoals zangvogels, watersnip, duiven en gierzwaluw. Wel tellen we ook alle roofvogelsoorten op de punten, omdat in de toekomst het landschap te onoverzichtelijk kan

worden voor integrale tellingen van die soortgroep. De vogels worden met het blote oog of verrekijker opgespoord en zo nodig wordt een soort gedetermineerd met een telescoop. Overvliegende vogels tellen we niet, tenzij ze een binding hebben met het gebied. Dat geldt bijvoorbeeld voor jagende kiekendieven. Op elk telpunt maken we bovendien tijdens elk bezoek in vier windrichtingen (N, O, Z, W) een foto van het landschap.

Slaapplaatstellingen

Diverse vogelsoorten gebruiken Marker Wadden om te overnachten. Overdag zijn die vogels bijvoorbeeld op het open water aanwezig of elders in de ruime omgeving actief. Om een indruk te krijgen van de aantallen is het mogelijk om arriverende vogels in de avondschemer te tellen of vertrekkende vogels in de ochtendschemer. In de nazomer van 2025 telden we op Marker Wadden ook sterns als onderdeel van de simultaantellingen van zwarte sterns en reuzensterne in het IJsselmeergebied (van der Winden 2025).

De wintertaling is één van de talrijkste eendensoorten op Marker Wadden.

3. Pleisteraars op Marker Wadden (2024-2025)

3.1. Watervogels en roofvogels op Marker Wadden

Marker Wadden is flink veranderd in de loop der jaren. Er zijn zowel compartimenten met redelijk veel bos als delen die nog geheel onbegroeid zijn. Het water raakt steeds meer begroeid met velden waterplanten waaronder vederkruiden, fonteinkruiden en kranswieren. De vogelbevolking beweegt mee met het aanwezige biotoop. Zeer talrijk zijn herbivore watervogels en redelijk talrijk de viseters en in kleine aantallen zijn steltlopers en roofvogels vertegenwoordigd. In de winter zijn er relatief weinig vogels op Marker Wadden en tijdens de nazomer is het juist zeer vogelrijk (Tabel 3.1). Via een aantal voorbeelden bepreken we het gebruik van Marker Wadden door verschillende soortgroepen.

Herbivore watervogels: voorbeeld knobbelzwaan

Knobbelzwanen broeden in kleine aantallen op Marker Wadden, maar vanaf juni verzamelen zich groepen op de waterplantvelden. De aantallen nemen dan toe tot bijna 1.200 exemplaren in augustus (Fig. 3.1). In september zijn er ook nog honderden aanwezig, waarna er tot in november tientallen aanwezig zijn. Ze zijn een zeer mooie afspiegeling van het aanbod aan waterplanten. Andere soorten die in grote aantallen foerageren op de waterplantvelden zijn meerkoeten, krakeenden en smienten en kleine zwanen in kleinere aantallen.

Viseters: voorbeeld fuut

Futen broeden in redelijke aantallen op Marker Wadden, maar vooral tussen juli en november zijn ze talrijk in de geulen en baaien van de archipel (Fig. 3.1). In de winter van 2024-2025 waren ze niet talrijk op Marker Wadden. Ze delen het leefgebied dan met nonnetjes, grote zaagbekken en middelste zaagbekken (Tabel 3.1).

Benthivore eenden: voorbeeld kuifeend

De kuifeend is één van de talrijkste eendensoorten op Marker Wadden (Tabel 3.1). De aantallen zijn maandelijks min of meer gelijk, maar soms is er een uitschieten. Dit zou door wind of verstoring elders kunnen komen. Overdag rusten de kuifeenden, vaak in gezelschap van tafeleenden, op Marker Wadden in de luwte van de eilanden, vooral in de geulen en baaien. We weten niet zeker waar de meeste kuifeenden die op marker wadden rusten, hun eten vandaan halen. Wellicht in de ruime omgeving van het Markermeer of IJsselmeer. Wel zijn de aantallen tegenwoordig hoog en daarmee heeft Marker Wadden een relevante functie voor ze.

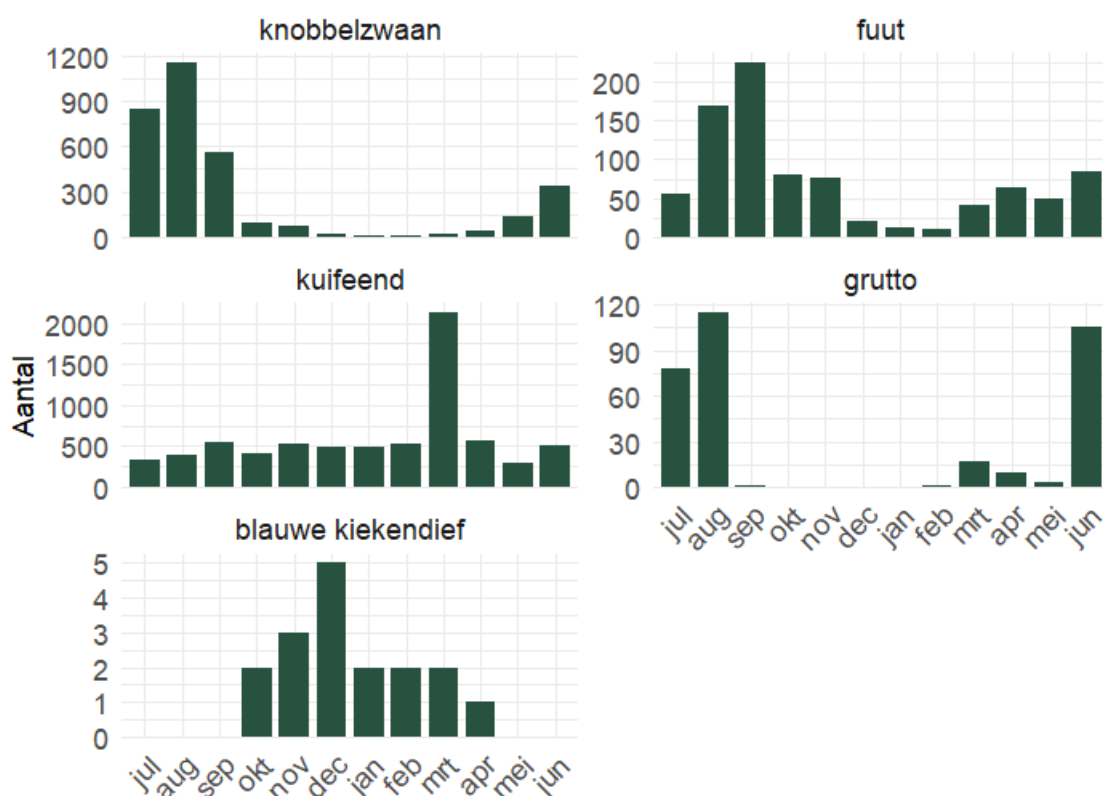

Vogels van slikvlaktes en ondieptes: voorbeeld grutto

Grutto's broeden schaars op Marker Wadden, maar buiten het broedseizoen pleisteren ze met tientallen op Marker Wadden (Fig. 3.1). Voorafgaand aan het broedseizoen in het voorjaar foerageren ze op Marker Wadden, maar vooral in de (na)zomer juni t/m augustus zijn de aantallen hoog. Ze gebruiken vooral compartimenten die geheel of grotendeels afgesloten zijn van het open water van het Markermeer zoals C1 en E1.

Roofvogels: voorbeeld blauwe kiekendief

We zien een verscheidenheid aan roofvogels op Marker Wadden, maar meestal gaat het om een enkeling (Tabel 3.1). Kiekendieven zijn het talrijkste, waarbij de blauwe kiekendief uitsluitend arriveert vanaf oktober en vanaf maart/april weer vertrekt. Ze foerageren op Marker Wadden en slapen samen in de moerasvegetatie.

Figuur 3.1 Seizoenspatroon (totalen per maandelijkse telling) van knobbelzwaan op Marker Wadden in de periode juli 2024 t/m juni 2025.

Tabel 3.1 Seizoensmaximum van vogelsoorten met meer dan 10 exemplaren gedurende een telling in de periode juli 2024 t/m juni 2025 en alle roofvogels en uilen.

Soort	Seizoensmaximum	Seizoensgemiddelde
Dodaars	26	5
Fuut	226	74
Geoorde fuut	11	3
Aalscholver	65	22
Lepelaar	93	12
Grote zilverreiger	21	13
Knobbelswaan	1.161	274
Grauwe gans	3.847	1.045
Grote Canadese gans	82	31
Brandgans	42	11
Nijlgans	14	5
Casarca	17	2
Bergeend	179	88
Smient	1.244	273
Krakeend	5.263	870
Wintertaling	5.516	1.948
Wilde eend	381	172
Pijlstaart	169	56
Zomertaling	47	4
Slobeend	1.447	373
Tafeleend	415	185
Kuifeend	2.130	602
Brilduiker	13	3
Nonnetje	31	9
Middelste zaagbek	15	4
Grote zaagbek	12	2
Waterhoen	64	20
Zeearend	3	2
Bruine kiekendief	7	3
Blauwe kiekendief	5	1
Havik	1	0
Sperwer	1	0
Buizerd	1	0
Visarend	2	0
Torenvalk	2	0
Smelleken	1	0
Boomvalk	1	0

Soort	Seizoensmaximum	Seizoensgemiddelde
Slechtvalk	1	1
Waterral	25	9
Meerkoet	6.004	1.339
Scholekster	42	10
Steltkluut	21	4
Kluut	237	77
Kleine plevier	25	6
Bontbekplevier	38	16
Strandplevier	20	4
Kievit	275	49
Bonte strandloper	116	20
Kemphaan	190	28
Watersnip	238	74
Grutto	115	27
Zwarte ruiter	20	4
Tureluur	61	12
Bosruiter	13	1
Oeverloper	38	4
Zwartkopmeeuw	267	29
Dwergmeeuw	10	1
Kokmeeuw	11.141	2.020
Stormmeeuw	44	16
Kleine mantelmeeuw	72	19
Zilvermeeuw	66	23
Pontische meeuw	273	61
Grote mantelmeeuw	53	23
Reuzenstern	32	4
Visdief	3.688	758
Dwergstern	87	12
Velduil	1	0

3.2. Tellingen van vogels op slaapplaatsen

Spreeuwen (juli 2024)

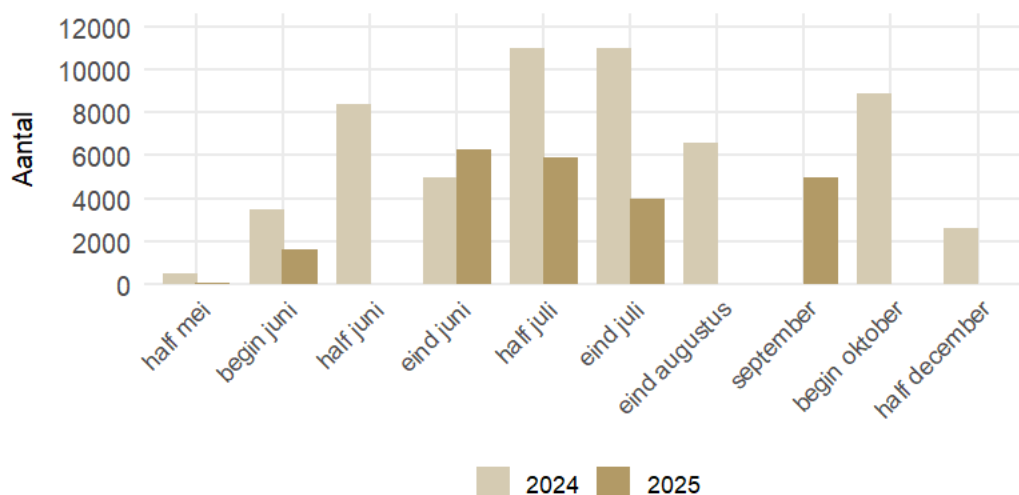
In juli-augustus 2024 slapen er meer dan 10.000 spreeuwen op het bezoekerseiland (Fig. 3.2).

Ganzen (februari 2025)

In februari 2025 sliepen er 3.000 kolganzen op Marker Wadden en werden er vijf blauwe kiekendieven geteld op hun slaapplaats.

Sterns (juli-augustus 2025)

In de nazomer van 2025 sliepen er weinig zwarte sterns op Marker Wadden. Half augustus sliepen er zo'n 500 exemplaren (van der Winden 2025). Wel sliepen er 40-60 reuzensterns op Marker Wadden (van der Winden 2025).

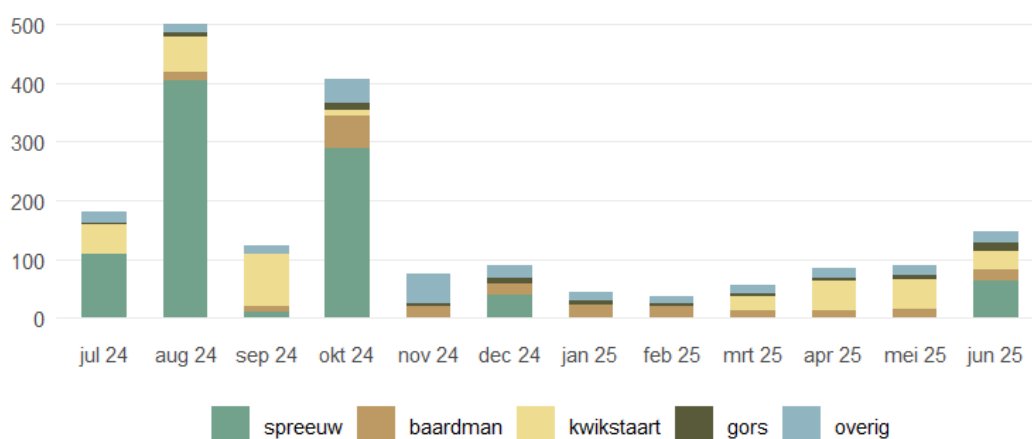

Figuur 3.2 Aantallen spreeuwen op de slaapplaats op het bezoekerseiland van Marker Wadden in 2024 en 2025 (van Zetten et al. 2025).

3.3. Tellingen vanaf vaste punten

Baardmannen en **rietgors** waren gedurende het hele monitoringsseizoen maandelijks aanwezig (Fig. 3.3). In de nazomer en in het voorjaar/zomer waren er behoorlijke aantallen **witte** en **gele kwikstaarten** aanwezig. In de nazomer was de **oeverzwaluw** de talrijkste zangvogel met 2.700 exemplaren in de omgeving van de telpunten in augustus 2024. Overdag zie je ze foerageren verspreid over de hele archipel en in de avond slapen ze in het riet. Dus de totale aantallen op Marker Wadden zijn in werkelijkheid veel groter dan wat we registreren vanaf de telpunten. Ook **spreeuwen** slapen op Marker Wadden (zie 3.2) en overdag foerageren er kleine groepjes. In augustus waren er ruim 400 spreeuwen overdag aanwezig in de omgeving van de telpunten. Andere zangvogelsoorten zijn in lage aantallen aanwezig.

Figuur 3.3 Aantallen zangvogels (exclusief zwaluwen) per maand in de periode juli 2024 t/m juni 2025 op 20 telpunten op Marker Wadden.

3.4. Belang van Marker Wadden voor pleisteraars

Marker Wadden is een belangrijk gebied voor veel pleisterende watervogels. Voor het Markermeer-IJmeer gelden Natura 2000-doelen voor vogelsoorten waarvan er ook een aantal voorkomt op Marker Wadden. Marker Wadden levert voor diverse soorten een belangrijke bijdrage aan het behalen van deze doelen in voorgaande jaren (o.a. Dreef & van der Winden 2024). Hoewel de toetsing aan doelen voor een meerjarige periode uitgevoerd moet worden, is het wel zinvol om te bekijken wat het monitoringsjaar 2024 in deze context heeft betekend. Zo werd voor **slobeend**, **krakeend**, **lepelaar** en **grauwe gans** het Natura 2000-doel van het Markermeer-IJmeer ruimschoots behaald (Tabel 3.2). Voor andere soorten, waaronder **fuut**, **meerkooit** en **nonnetje** droeg Marker Wadden ook aanzienlijk bij.

Door het aantal watervogels op Marker Wadden te vergelijken met het aantal watervogels op het Markermeer-IJmeer krijgen we een beeld van het regionaal belang van de archipel. De meest recente gepubliceerde telling van watervogels op het Markermeer-IJmeer is van 2023-2024 (Sovon). Hieruit blijkt dat een belangrijk deel van de vogels op het Markermeer-IJmeer Marker Wadden gebruikt om te rusten en/of foerageren (Fig. 3.4). Voor **slobeend** en **grutto** geldt zelfs dat er gemiddeld nog meer exemplaren op Marker Wadden zitten dan het berekende seizoensgemiddelde van 2023-2024 voor Markermeer-IJmeer. Het seizoensgemiddelde voor het Markermeer-IJmeer wordt bepaald op basis van vliegtuigtellingen van Rijkswaterstaat. Het is mogelijk dat de aantallen onderschat zijn vanuit het vliegtuig of dat de tellingen op Marker Wadden op iets gunstiger momenten waren. Ook voor andere soorten geldt dat een groot deel van de Markermeerpopulatie op Marker Wadden pleistert, zoals **grijsgans**, **knobbelzwaan**, **kraakeend**, **kleine zwaan**, **nonnetje** en **fuut** (Fig. 3.4).

Naast dat Marker Wadden van nationaal belang is, is het ook van internationaal belang voor watervogels. Zo verblijft bijna 4% van de flywaypopulatie (vogelpopulatie die min of meer dezelfde vliegroute gebruikt tijdens de trek) van **kraakeenden**, 2% van de **slobeenden** en bijna 1% van de **wintertalingen** op Marker Wadden (Fig. 3.5). Als 1% van de flywaypopulatie op een moment gebruikt van een wetland, wordt dat gezien als een belangrijk criterium voor het aanwijzen belangrijke vogelgebieden.

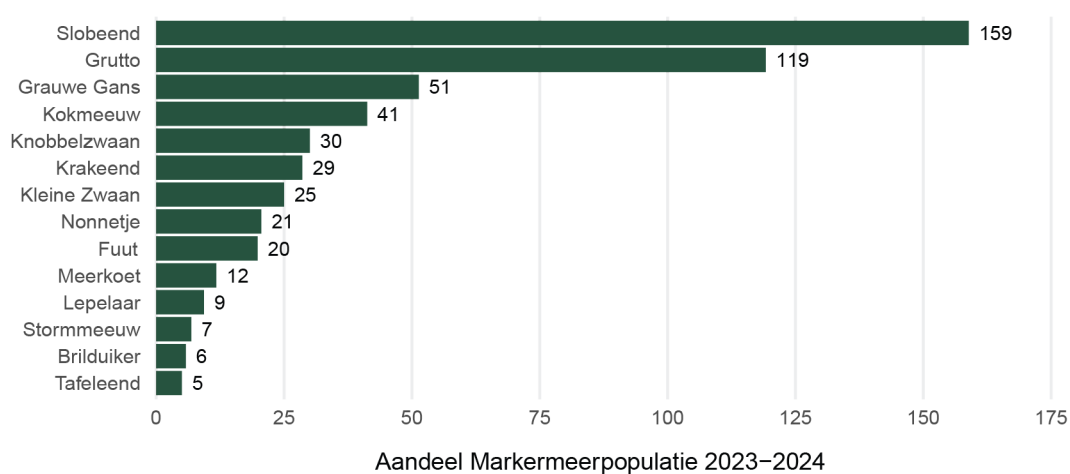

In de nazomer is de oeverzwaluw de talrijkste zangvogel op Marker Wadden.

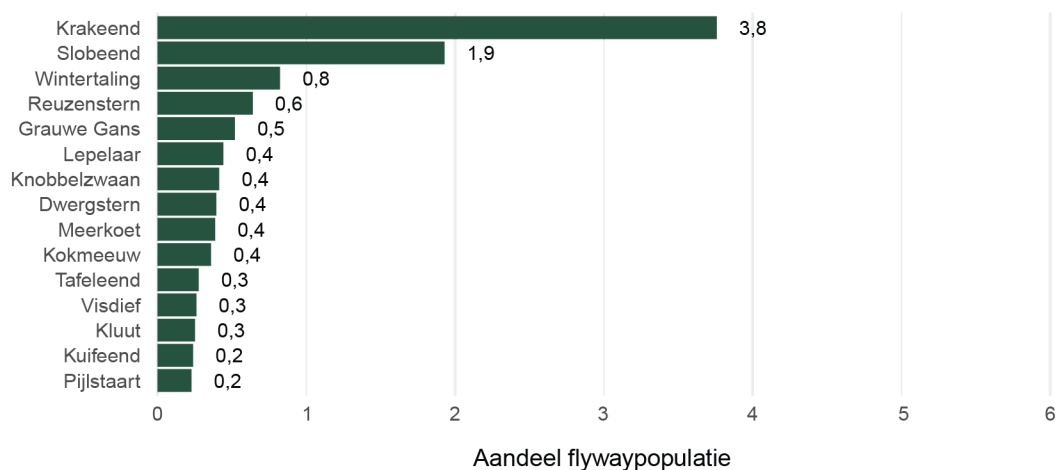

Tabel 3.2 Maximale aantallen en seizoensgemiddeldes van een selectie pleisterende vogelsoorten op Marker Wadden in de periode juli 2024 t/m juni 2025, incl. het aandeel op Marker Wadden ten opzichte van het N2000-doel (seizoensgemiddelde), het aandeel op Marker Wadden ten opzichte van het getelde aantal op het Markermeer-IJmeer in 2023-2024 (seizoensgemiddeldes, Sovon) en de flyway (Wetlands International Waterbirds Population Estimates). Alleen de percentages $\geq 0,2\%$ zijn weergegeven. Voor soorten met een Natura 2000-instandhoudingsdoel zonder een aantalsindicatie in het aanwijsbesluit is geen percentage berekend, aangegeven met -.

Soort	Max.	Seizoens-gem.	N2000-doel	%N2000	%Regionaal	%Flyway
Fuut	226	74	170	43	20	
Aalscholver	65	22	2.600	1	2	
Lepelaar	93	12	2	621	9	0,4
Knobbelzwaan	1.161	274			30	0,4
Kleine Zwaan	8	1			25	
Grauwe Gans	3.847	1.045	510	205	51	0,5
Brandgans	42	11	160	7	2	
Smient	1.244	273	15.600	2	1	
Krakeend	5.263	869	90	966	29	3,8
Wintertaling	5.516	1.948				0,8
Pijlstaart	169	56				0,2
Slobeend	1.447	373	20	1.867	159	1,9
Krooneend	5	1	behoud		3	
Tafeleend	415	185	3.200	6	5	0,3
Kuifeend	2.130	602	18.800	3	4	0,2
Brilduiker	13	3	170	2	6	
Nonnetje	31	9	80	11	21	
Grote Zaagbek	12	2	40	5	5	
Meerkoet	6.004	1.339	4.500	30	12	0,4
Kluut	237	77				0,3
Grutto	115	27			119	
Kokmeeuw	11.141	2.020			41	0,4
Stormmeeuw	44	16			7	
Reuzenstern	32	4				0,6
Visdief	3.688	758				0,3
Dwergstern	87	12				0,4

Figuur 3.4 Aandeel (%) pleisteraars op Marker Wadden in 2024-2025 ten opzichte van het totaal aantal aanwezige vogels in het **Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer** in 2023-2024 (Sovon) gebaseerd op seizoensgemiddeldes. Alleen soorten met aandelen $\geq 5\%$ zijn weergegeven.

Figuur 3.5 Aandeel pleisteraars (%) van de flywaypopulatie voorkomend op Marker Wadden. Dit duidt het internationale belang van het gebied voor deze soorten. Het percentage is gebaseerd op het maximum aantal getelde exemplaren in de periode juli 2024-juni 2025. Alleen soorten met aandelen $\geq 0,2\%$ zijn weergegeven.

4. Broedvogels op Marker Wadden (2025)

Het broedvogelverslag is in detail te lezen in Dreef et al. (2025), maar hieronder het broedseizoen van 2025 in vergelijking met 2024 in plaats van de trend sinds 2019.

- In 2025 werden er territoria/paren/broedgevallen van 65 vogelsoorten vastgesteld op Marker Wadden. Van zeven soorten werd dit voor het eerst sinds de aanleg geregistreerd, namelijk: grote zilverreiger, pimpelmees, zwartkop, winterkoning, middelste zaagbek, braamsluiper en tuinfluiter.
- De kokmeeuw is net als in 2024 de talrijkste broedvogel. Het aantal visdiefparen nam juist weer toe met ruim 4.500 paren in 2025. Ook aan het aantal oeverzwaluwen nam toe naar 3.900 paren. Voor visdieven en oeverzwaluwen was het een recordjaar.
- In 2025 vestigde een nieuwe kolonievogelsoort op Marker Wadden, namelijk de grote zilverreiger. Acht paar broedden in de wilgen op de natuureilanden. Tot op heden waren alle kolonievogels typerend voor het pioniersstadium van Marker Wadden, maar met de komst van de grote zilverreigerkolonie breekt een nieuwe fase aan.
- Het aantal broedende grote meeuwen neemt toe. Het gaat daarbij vooral om kleine mantelmeeuwen.
- Sinds 2019 nam het aantal klutenparen af, maar in 2025 was er een opleving met zo'n 170 paar. Dit patroon zagen we ook bij kleine plevier en bontbekplevier.
- Er zijn ook veel steltlopersoorten toegenomen ten opzichte van 2024, zoals steltkluut, scholekster, kievit en tureluur.
- De bruine kiekendief is de enige roofvogel die in 2025 op Marker Wadden broedde.
- Er broeden veel eenden op Marker Wadden, waaronder ook schaarse soorten zoals pijlstaart.
- Marker Wadden blijft vooralsnog relatief soortenarm aan zangvogels, hoewel in 2025 meerdere nieuwe zangvogelsoorten vestigden, zoals tuinfluiter en zwartkop, die passen bij meer begroeiing.
- Op het bezoekerseiland zien we het aantal territoria van rietvogels, zoals baardman en kleine karekiet, afnemen ten opzichte van 2024.

5. Samenvatting

Marker Wadden ontwikkelt zich van pionierlandschap met kale bodems en slikvlaktes, naar een gebied met compartimenten met meer ondiep water, moerasvegetatie en in sommige redelijk veel wilgenbos. De vogelbevolking beweegt mee. Zo zijn herbivore watervogels zeer talrijk, viseters redelijk talrijk en steltlopers en roofvogels in kleine aantallen vertegenwoordigd. In de winter zijn er relatief weinig vogels op Marker Wadden en tijdens de nazomer is het juist zeer vogelrijk.

Naast dat Marker Wadden gebruikt wordt om te rusten en foerageren, heeft het ook een slaappleatsfunctie. In de nazomer slapen er tientallen reuzensterns en duizenden spreeuwen. In de winter slapen er enkele blauwe kiekendieven en een paar duizend kolganzen.

Oeverzwaluwen (in de nazomer) en spreeuwen en baardman (in het najaar) zijn veruit de talrijkste zangvogels op Marker Wadden. Andere talrijke soorten zijn kwikstaarten, piepers, kneu en rietgors. In de winter zijn er weinig zangvogels.

Het aandeel watervogels uit het Markermeer en IJmeer dat op Marker Wadden zit is zeer groot (>50%) voor slobbeend, grutto en grauwe gans. En in mindere mate (25-50%) voor kokmeeuw, knobbelzwaan, krakeend en kleine zwaan. Marker Wadden was in 2024-2025 van internationaal belang (>1% van de flywaypopulatie verblijft er op één moment) voor krakeend, slobbeend en wintertaling.

6. Dankwoord

De vrijwilligers die hielpen met de tellingen worden bedankt voor hun inzet: Maarten Hotting, René Vos, Yvonne Verkuil, Debby Doodeman, Symen Deuzeman, Frank Haven, Femke van Zetten, Elian Hijne, Roos de Vries en Mees Dijkstra. Natuurmonumenten (Daan Vreugdenhil, Tim Captein, Maaïke Hoogland, Tim Kreetz, Gea Otten en Barbara Halverhout) regelden de toegang, logistiek, transport, overnachtingen en gaven ons bruikbare terreinadviezen. De bemanning van de Nieuw Horizon bedanken we voor het vervoer en hulp met spullen dragen en natuurlijk de schippers van Natuurmonumenten voor het sporadische vervoer met de Marker Wadden 1 of 2. Ook bedanken we de eilandwachters voor de hartelijke ontvangst en assistentie met materialen. Femke van Zetten analyseerden de gegevens en maakte de grafieken.

Vrijwilligers tellen de pleisterende watervogels op Marker Wadden

7. Literatuur

- Blondel J., C. Ferry, B. Frochot 1981. Point Counts with Unlimited Distance. *Studies in Avian Biology* 6: 414-420.
- Dreef C. & J. van der Winden 2019. Broedvogels en pleisteraars op de Marker Wadden 2017-2019. Rapport 2019-06, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- Dreef C. & J. van der Winden 2020. Broedvogels en pleisteraars op de Marker Wadden 2019-2020. Rapport 2020-03, Camilla Dreef, Amsterdam.
- Dreef C., M. Hotting & J. van der Winden 2025. Broedvogels op Marker Wadden 2025. Rapport 2025-01, Camilla Dreef, Amsterdam
- Dreef C. & J. van der Winden 2024. Broedvogels en pleisteraars op Marker Wadden 2023-2024. Rapport 2024-02, Camilla Dreef, Amsterdam.
- De Rijk S. & M. Löffler (ed.) 2022. Syntheserapport KIMA. De eerste vijf jaar onderzoek op Marker Wadden. Uitgave KIMA/Deltares.
- van der Winden J. 2025. Zwarte sterns in het IJsselmeergebied in 2025. Sovon meetnet slaappleatsen 2025/2026. Rapport 2025-07, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- van der Winden J., C. Dreef, R. Posthoorn & Y.I. Verkuil 2023. Human-Made 1,000 Hectare Archipelago “Marker Wadden” Has Positive Impact on Regional and Flyway Populations of Waterbirds of Dynamic Freshwater Ecosystems. *Waterbirds* 46(2-4): 185-195.
- van Zetten J., J. de Leeuw, J. de Fouw, C. Dreef & J. van der Winden 2025. Aanvoer van nutriënten door vogels op Marker Wadden. Schattingen van fosfor- en stikstofaanvoer door broedvogels en pleisteraars. Rapport 2026-02, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.

Bijlage 1: teldata

Een overzicht van alle tellingen die verwerkt zijn in dit rapport in de periode juli 2024 tot en met juni 2025. Eind juli en in augustus worden ook sterns (zwarte stern en reuzenster) geteld op hun op hun slaapplaats. De telling van 2025 is opgenomen in deze rapportage, dus na het monitoringsseizoen. Ook is de spreeuwenslaapplaats op meerdere momenten geteld. De telling van 2024 is opgenomen in deze rapportage.

Maand	Watervogeltelling en telpunten	Slaapplaats
juli	12	spreeuwen (2024),sterns (2025)
augustus	16	spreeuwen (2024),sterns (2025)
september	14	
oktober	18	spreeuwen (2024)
november	15	
december	12	spreeuwen (2024)
januari	25	
februari	14	ganzen, kiekendieven
maart	14	
april	11	
mei	16	
juni	13	

Camilla Dreef
info@camilladreef.nl
www.camilladreef.nl